

Datum

2023-03-08

Vår referens

Emelie Andersson

emelie.andersson5@malmo.se

Nämndsekreterare

Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet om Ändrade regler för vattenskoter (SOU 2022:49) MN-2023-2407

Sammanfattning

Miljönämnden har att svara på en remiss om ändrade regler för vattenskoter (SOU 2022:49). Remissens förslag innebär att det allmänna förbudet i vattenskoterförordningen upphävs och att användningen av vattenskoter som huvudregel kommer att regleras på samma sätt som övrig fritidsbåttrafik. Dock föreslås en möjlighet för länsstyrelsen att meddela föreskrifter som begränsar användningen av vattenskoter i specifika vattenområden. Det föreslås även införas ett förbud mot att använda vattenskoter i naturreservat. Miljönämnden är positiv till regleringens utformning men anser att utredningen inte tillräckligt motiverar varför inte ett förbud också föreslås införas i Natura 2000-områden och att naturskyddsvärdet bör ges större vikt.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden svarar på kommunstyrelsens remiss enligt förvaltningens förslag till yttrande.
2. Miljönämnden justerar paragrafen omedelbart.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2023-03-08
- Ändrade regler för vattenskotrar, SOU 2022:49

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2023-04-25

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat den så kallade Vattenskoterutredningens betänkande *Ändrade regler för vattenskoter* (SOU 2022:49) till bland annat miljönämnden för samråd. Svar önskas senast 2023-04-06, men anstånd har begärts och meddelats så att svar ska lämnas direkt efter miljönämndens sammanträde 2023-04-25.

Vattenskoterutredningen startade under hösten 2021 med uppdraget att utreda hur vattenskotrar och andra farkoster med en liknande störningsbild bör regleras. Syftet med utredningen har varit att förhindra att sådana farkoster medför oacceptabla störningar eller olägenheter för människors hälsa eller miljön.

Under senhösten 2021 inhämtade utredningen information från bland andra Malmö stad gällande störningsbilden från vattenskotrar. Fastighets- och gatukontoret samordnade svaret för Malmös räkning. Sammantaget visade undersökningen att det finns störningar kopplade till vattenskotrar, framför allt när de framförs vid hamnar och badplatser. De enstaka klagomål som inkommit till miljöförvaltningen de senaste åren visar dock att störning från vattenskotrar inte påverkar malmöbor i deras bostäder i någon märkbar utsträckning.

Behov av ny reglering

Förordning (1993:1053) om användning av vattenskotrar trädde i kraft den 1 januari 1994. Enligt vattenskotterförordningen får vattenskotrar endast användas i allmänna farleder och i av länsstyrelsen utpekade vattenområden. Förordningens giltighet har dock prövats vid två tillfällen av EU-domstolen där man har slagit fast att för att regleringen ska anses vara förenlig med EU-rättens krav på proportionalitet måste tillräckligt många områden pekas ut och detta måste dessutom ske i närtid till förordningens antagande. Länsstyrelserna har dock beslutat om mycket få vattenområden där vattenskoterkörning ska vara tillåten och eftersom det har gått närmare 30 år sedan förordningens antagande är det också för sent att nu börja peka ut områden, såvida det inte sker med stöd av en ny förordning.

I praktiken innebär detta att det idag saknas ett regelverk som går att tillämpa och upprätthålla i domstol. De rättsvärdande myndigheterna (polisen och kustbevakningen) säkerställer därför inte efterlevnaden av förordningen och vattenskotrar körs i vattenområden där det egentligen inte är tillåtet. I tillägg har antalet vattenskotrar i Sverige ökat kraftigt sedan förordningens antagande; från 1990-talets omkring 1000 till dagens uppskattningsvis 30 000. Det finns alltså behov av en ny reglering.

Betänkandets huvudsakliga förslag

Utredningens slutsatser är att en reglering utformad som den nuvarande, med ett generellt förbud, är rättsligt osäker då det inte går att bedöma huruvida den är förenlig med EU-rätten förrän länsstyrelserna har pekat ut samtliga områden där körning ska vara tillåten och att detta även måste ske i nära tid till förordningens antagande. Utredningen konstaterar i stället att de lagar och regler som finns för andra båtar även är tillämpliga på vattenskotrar. Men eftersom vattenskotrar, beroende på hur de framförs, har potentialen att vara mer störande föreslås kompletteringar av reglerna som gör det möjligt att begränsa vattenskoterkörning i de vattenområden där det behövs.

I korthet är förslaget att:

- Vattenskotterförordningen ska upphävas.
- Det ska införas ett förbud mot att använda vattenskotrar i naturreservat om inte annat framgår av föreskrifterna som gäller för reservatet eller i allmän farled.
- Länsstyrelsernas bemyndigande att meddela sjötrafikföreskrifter ska utökas och de ska ges i uppdrag att se över behovet av sjötrafikföreskrifter.

- Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, ska ges möjlighet att meddela föreskrifter om avgifter för handläggning avseende ärenden som rör användning av vattenskoter eller annan liknande vattenfarkost.
- Havs- och vattenmyndigheten ska vägleda om hur sjötrafikförordningen (1986:300) kan tillämpas för att inte oacceptabla störningar för människors hälsa och miljön ska uppkomma till följd av vattenskoterkörning.
- Transportstyrelsen ska vara ansvarig för att tillhandahålla information om vattenskotrar och gällande regler.
- Antalet brott som ska föranleda återkallelse av förarbeviset för vattenskoter ska utökas.
- Transportstyrelsen ska utreda förutsättningarna för ett register för vattenskotrar.

Störningsbilden från vattenskotrar

Om vattenskotrar enbart används för transport är de inte mer störande än andra fritidsbåtar. Men eftersom de kan uppnå högre hastigheter – vilket leder till högre ljud – och kan framföras med snabba och plötsliga svängar samt på grundare vatten har de potentialen att skapa större störningar och olägenheter för människor och miljön än många andra fritidsbåtar. Eftersom vattenskotern är framtagen för nöjeskörning är det rimligt att anta att det också är på detta lekbetonade körsätt som den oftast framförs.

Störningsbilden ur ett miljö- och hälsoskyddsperspektiv

Ljudet från enstaka vattenskotrar bedöms inte ge upphov till sådana varaktiga störningar att det kan sägas innebära skadlig inverkan på människors hälsa enligt miljöbalken. Vid hamnar, badplatser och naturområden där tyst miljö värderas som en viktig del av friluftsupplevelsen kan dock intensiv körning med vattenskoter orsaka oljud och buller som är störande för människor och djur. I det fall en verksamhet exempelvis skulle bedriva uthyrning av vattenskotrar som ger upphov till en sådan varaktig störning som omfattas av miljöbalkens allmänna hänsynsregler har miljönämnden möjlighet att ställa krav på verksamheten att vidta åtgärder för att minska störningen för omgivningen. Denna möjlighet påverkas inte av förslagen i betänkandet.

Utsläppen från vattenskotrar är förhållandevis små jämfört med övriga fritidsbåtar i Sverige då de flesta vattenskotrar som används i Sverige har energieffektiva fyrtaktsmotorer.

Störning och påverkan på djur och natur

Vattenskotrar kan skrämja och störa framför allt fåglar och akvatiska däggdjur, baserat på det man vet om bland annat djurens flyktbeteenden. Det faktum att vattenskotrar kan köras på väldigt grunt vatten innebär också att de kan komma nära strandkanten där många fågelarter häckar. Vidare redovisar utredningen resultatet av en studie som visade att vattenskotrar som framförs på grunt vatten kan förstöra fiskägg. Vattenskotrar kan potentiellt även orsaka grumling av botten.

I betänkandet framgår att den faktiska störningsbilden på djur och natur är komplex och inte enbart går att knyta till användning av vattenskotrar. För att kunna bedöma störningen från vattenskoterkörning i ett visst område behöver därför även annan mänsklig aktivitet och båttrafik beaktas. Vilken slags användning av en vattenskoter som ger stora störningar beror i många fall alltså på lokala förhållanden.

Miljöförvaltningens bedömning

Miljöförvaltningen ser positivt på en ny reglering som möjliggör tillsyn och kontroll av reglerna. Mot bakgrund av den nuvarande regleringens rättsosäkerhet framstår det också som rimligt att inte införa en förordning som innebär ett nytt generellt undantag. Miljöförvaltningen ser även att det finns ett behov av att särskilt reglera användningen av vattenskotrar och är positiv till att länsstyrelsernas bemyndigande att meddela sjötrafikföreskrifter föreslås utökas.

Prevention eller reaktivitet i förhållande till naturskyddsvärdet

Miljöförvaltningen ser naturskyddsvärdet som en viktig aspekt att ta i beaktande vid regleringens utformning och är positiv till att ett förbud mot att använda vattenskotrar i naturreservat införs. Naturreservat är dock det enda naturskyddsområde som föreslås inkluderas i förbudet. Utredningen benämner förvisso skyddseffekten som en positiv konsekvens av det föreslagna förbudet men motiverar främst förslaget med de resurser det skulle krävas att överlåta åt länsstyrelserna att undersöka behovet av föreskriftsändringar för varje enskilt naturreservat.

Naturligtvis behöver de resurser som ett förslag kräver vägas in i bedömningen om förslaget lämplighet, men eftersom den nya regleringen har som mål att *förhindra* oacceptabla störningar för människors hälsa eller miljön krävs det att även de faktiska skyddsbehoven vägs in. Frågan som uppkommer är vilken grad av prevention kontra reaktivitet i förhållande till naturskyddsvärdet som är rimlig och önskvärd. Mot bakgrund av EU:s art- och habitatdirektivs krav på medlemsstaterna att förhindra försämring av livsmiljöerna och habitaterna för arterna, samt störningar av de arter för vilka områdena har utsetts, ifrågasätter miljöförvaltningen varför inte ett förbud även föreslås införas i Natura 2000-områden. Utredningen framför att störningar som uppkommer från vattenskotrar i Natura 2000-områden i de flesta fall inte bör kunna påverka området på ett betydande sätt, men samtidigt framhålls att olika Natura 2000-områden skiljer sig åt och att det inte är möjligt att ge en generell rekommendation – vilket naturligtvis är sant även för naturreservaten.

I tillägg ser förvaltningen en risk i att låta länsstyrelserna att bedöma huruvida föreskriftsändringar behövs i Natura 2000-områden då detta kan leda till en icke-likvärdig hantering beroende på länsstyrelsernas kompetens, resurser och tolkningar. I Sverige finns drygt 4000 Natura 2000-områden i jämförelse med drygt 5000 naturreservat, vilket innebär att det kommer krävas mycket resurser för att bedöma behovet av föreskriftsändringar även för Natura 2000-områdena. En stor del av dessa är skyddade som naturreservat men långt ifrån alla och dessa kommer behöva utredas var för sig.

Ekonomiska och organisatoriska konsekvenser för kommunen

Kommunen föreslås inte ges några uppgifter varför förslaget inte bedöms ge några ekonomiska eller organisatoriska konsekvenser för kommunen. Vid länsstyrelsens inrättande av en sjötrafikföreskrift kan kommunen dock komma att bli skylthållare, vilket skulle innebära en mindre kostnad.

Barnkonsekvensbeskrivning

Eftersom vattenskotrar ofta framförs nära badplatser där barn befinner sig och kan framföras på grunt vatten ser miljöförvaltningen positivt på möjligheten att kunna begränsa användningen av vattenskotrar på dessa platser då barn är särskilt utsatta med tanke på deras storlek, styrka och simfärdighet.

Förvaltningens förslag till yttrande

Miljönämnden vill framföra följande synpunkter.

Huvudsakliga synpunkter

Miljönämnden ser positivt på en ny reglering som möjliggör tillsyn och kontroll av reglerna.

Nämnden anser dock att utredningen inte i tillräcklig utsträckning motiverar varför förslaget inte innefattar ett förbud mot vattenskoterkörning i Natura 2000-områden liksom det gör för naturreservat. Miljönämnden ser att förbudet i naturreservat i huvudsak motiveras av resursargument men att samma argument kan användas på Natura 2000-områden då dessa också är många till antalet, även om de många gånger också är skyddade som naturreservat.

Miljönämnden anser att naturskyddsvärdet bör väga tyngre i förslaget utformning. I och med att förslaget innebär att ett befintligt förbud lyfts behöver ställningstagandet att inte införa ett nytt förbud i vissa naturskyddsområden motiveras med argument som visar att upphävandet av det befintliga förbudet inte kommer att innebära skada för miljön i de områdena. Särskilt eftersom Natura 2000 (tillsammans med nationalpark) är den starkaste formen av naturskydd och att EU:s art- och habitatdirektiv ställer krav på medlemsstaterna att förhindra störningar och försämringar av livsmiljöerna och habitaterna för de arter för vilka områdena har utsetts.

Mot bakgrund av detta anser miljönämnden att förslaget, avseende de känsligaste naturskyddsområdena, bör ha en större tonvikt på att hindra snarare än att avhjälpa störningar när de uppkommer. Därför anser miljönämnden att man bör överväga att inkludera Natura 2000 i det förbud som föreslås gälla för naturreservat. Genom detta skulle också en likvärdig hantering av Natura 2000-områdena säkras.

Om ett förbud mot vattenskoterkörning inte införs i Natura 2000-områden bör länsstyrelserna ges en riktad prioritering att först undersöka behovet av sjötrafikföreskrifter för vattenområden med Natura 2000-klassning.

Övriga synpunkter

Miljönämnden ser behovet av en ny reglering och har ingenting att invända mot regleringens utformning som sådan.

Miljönämnden är positiv till och ser det som helt nödvändigt att en vägledning tas fram om hur sjötrafikförordningen (1986:300) kan tillämpas för att inte oacceptabla störningar för människors hälsa och miljön ska uppkomma till följd av vattenskoterkörning.

Miljönämnden är positiv till att länsstyrelsernas bemyndigande att meddela sjötrafikföreskrifter ska utökas samt att antalet brott som ska föranleda återkallelse av förarbeviset för vattenskoter föreslås utökas.

Förslaget har utarbetats av Emelie Andersson, nämndsekreterare, på miljöförvaltningen. Samråd har skett med Susanna Gustafsson, miljöingenjör på miljöförvaltningen, och Isabella Blomlöf, ekolog på stadsbyggnadskontoret.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Vian Mirza
Enhetschef
Kansli och juridik